

paa, skønt jeg ikke tør udtale mig absolut sikkert derom — man ikke har haft noget tilsvarende til i andre Lande. Det er den økonomiske Husholdning, vi har ført her i Landet under Krigen. Det forekommer mig, at den oprindelig kun kan være anlagt i den Tro, at Krigen var et forholdsvis kortvarigt Fænomen. I det Øjeblik, man tænkte sig en rask lille Krig, som det hed sig, der varede nogle Uger eller et halvt Aars Tid, det var jo den Maade, Tyskland plejede at føre Krig paa — jeg vil ikke som Eksempel nævne Danmark i 1864, men Østrig i 1866, som blev slaæet ned i Løbet af 14 Dage, og den fransk-tyske Krig i 1870—71 — kunde man nok tillade sig meget. Et økonomisk stærkt Samfund som Europa er i Virkeligheden i Stand til at bære umaadelig meget i en kort Tid. Nu trak Krigen ud over al Beregning, og alle de Anstrengelser, som vi og andre havde gjort Regning paa skulde holde til en kort Tid, kunde man ikke blive ved at svare til i aarevis. Vi er derved, saa vidt jeg kan skønne, kommet ind i en Økonomi, som har bragt os meget store pekuniære Tab, uden at der er givet tilsvarende Fordele.

Jeg skal nævne et enkelt Forhold — jeg har haft Lejlighed til at nævne det før fra denne Talerstol — nemlig dette, at vi paa et vist Tidspunkt — ja, ikke blot et Tidspunkt, for det strakte sig over en længere Periode — var kommet ind paa den Tankegang, at vi var i Stand til at understøtte Nationen fra Ende til anden. Det, at et helt Folk skulde kunne leve af Understøttelse, alle sammen hjælpes, var naturligvis noget, der kunde lade sig gøre i en kort Periode, men at gennemføre det som Princip igennem Aaringer lader sig nu en Gang ikke praktisere, og det er en af Grundene til, at vi er kommet til at staa i det, som vi gør.

Lad os tage et Par Eksempler for at vise Forskellen mellem det, som jeg her har kaldt nationalt og internationalt. Jeg gaar over til Valutaforholdet, som i Virkeligheden kun er et Spejlbillede af de økonomiske Forhold. Vi er vant til her at regne med, at Dollar og Sterling, altsaa de vestlige Magters, de angelsaksiske Magters Penge staar højt, medens de germaniske Magters staar lavt, fordi det er de besejrede Magter. Men er det nu rigtigt? Er det ikke muligt, at Sterling kan være faldet i Forhold til, hvad jeg vil kalde en eller anden Art Guldstandard? Der er for mig ingen Tvivl om, at Sterling ikke er oppe paa den Højde, som den har været

oppe paa i tidligere Tid til Trods for, at den maalt med den danske Krone staar meget højt. Nu er vi vant til — jeg ved ikke, om det er med samme Ret som for 30—40 Aar siden —, at se hen til Indien som toneangivende paa Guldmarkedet. Guldmarkedet er jo i Virkeligheden Indien. I Indien er der stadig store Guldreserver, som kommer frem i Tider, hvor der er stærk Trang til Guld, og vender tilbage til Indien, naar der er mindre Brug for det i den civiliserede Verden, fordi Guld i Indien spiller en ganske anderledes Rolle som Smykker og Hengemmelsmiddel end her i Europa. I visse Dele af Indien — jeg ved ikke, om det er hele Indien — regnes som bekendt i Rupier. Normalt er Forholdet det, at 1 Sterling er lig 15 Rupier, men vi har under Krigen set, at Sterling er faldet i Forhold til Rupier paa en saadan Maade, at der i Virkeligheden kun har været givet omtrent halv Pris for dem, det vil sige, at det, vi i Almindelighed er vant til at betragte som det mere konstante, nemlig Sterling, i Virkeligheden ogsaa er sunket, fordi England ikke staar saa godt økonomisk, selv om det er Sejrherre, overfor Omverdenen, som det stod før. Det vil altsaa sige, at der er sket en Forskydning i det hele taget i Europas Økonomi. Vi kan se det ved at betragte den ganske almindelige Uro ud over Landene. De kan ikke leve paa den samme Fod, selv ikke i de sejrende Lande, som før Krigen. Denne Bevægelse, som jeg her har nævnt i dette bestemte Forhold, tror jeg nok, vi kan regne med som et Billede af det internationale paa en saadan Maade, at i Virkeligheden er Europas Økonomi sunket i Forhold til det, jeg vilde kalde Verdensøkonomien. Det er altsaa det, jeg gaar ud fra som Udgangspunktet og kalder det internationale, at der er sket et Fald ikke alene i Danmark, men i hele Europa, og hele Europa svæver i stor Fare for at falde i en økonomisk Afgrund.

Jeg gaar saa over til at se paa det mere nationale. Hvis vi i Forhold til de andre Lande havde været stillede som før Krigen, vilde vor Krone, som er et Spejlbillede af hele vor Økonomi, i Virkeligheden være blevet staaende i samme Forhold til andre Mønter. Selvfølgelig staar den bedre end de stærkest medtagne Landes Mønt. Jeg skal slet ikke opholde mig ved Rusland, hvor de er saa langt ude, at vistnok ingen regner med en Bolsjevik-Rubel. Det eneste, der endnu har nogen Værdi, er vistnok de gamle Czar-Rubler.